

цін на земельні ділянки, реєстра вартості земельних ділянок та реєстру земельних ресурсів Республіки Білорусь здійснюється у порядку, установленому Державним комітетом з майна Республіки Білорусь (Кодекс Республіки Беларусь о земле от 23 июля 2008 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pravo.by>). Отже, не дивлячись на те, що у минулому Україна, Російська Федерація та Білорусь перебували в єдиному правовому просторі, кожна із зазначених країн обрала свій власний шлях регулювання земельно-кадастрових відносин.

Юрескул В. О.

Національний університет «Одеська юридична академія», доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права, кандидат юридичних наук

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ПЕРЕСТОРОГИ ДО ГЕНЕТИЧНО ЗМІНЕНИХ ОРГАНІЗМІВ

З метою захисту довкілля більшість країн світу використовує принцип перестороги, закріплений у Декларації Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища і розвитку від 14 червня 1992 року. Принцип 15 Декларації передбачає, що у тих випадках, коли існує загроза серйозних або незворотних збитків, відсутність повної наукової певності не повинна використовуватися в якості приводу або причини для відстрочки прийняття економічно ефективних заходів для запобігання погіршенню стану навколишнього середовища.

Сутність принципу перестороги полягає у тому, що якщо існує підозра, що певні дії можуть мати негативний вплив на навколишнє середовище, то краще не робити цих дій зовсім, ніж чекати, коли наукові дослідження доведуть причинний зв'язок між даними діями і негативними наслідками для навколишнього середовища. Заходи, засновані на принципі перестороги, мають бути пропорційні рівню захисту навколишнього середовища, недискримінаційними в їх застосуванні, повинні відповідати прийнятим заходам в цій царині, а також має існувати можливість перегляду цих заходів у світлі нових наукових даних.

Прикладом застосування даного принципу у законодавстві Європейського Союзу слугувала Директива 98/81/ЄС про використання генетично змінених мікроорганізмів від 26 жовтня 1998 року. У ст. 5 Директиви передбачалось, що у разі сумніву в класифікації мікроорганізмів як генетично змінених чи ні, слід застосовувати більш суворий захисний підхід – за винятком тих випадків, коли наукові дані виправдовують застосування менш суворого підходу. Чинна Директива 2009/41/ЄС про обмежене використання генетично модифікованих мікроорганізмів від 6 травня 2009 року. У ч. 2 ст. 4 передбачено, що держави-члени забезпечують застосування усіх заходів, необхідних для уникнення негативних впливів на людське здоров'я та довкілля, які можуть виникати внаслідок

обмеженого використання генетично модифікованих мікроорганізмів. Однак, навіть за такого нормативно-правового закріплення принципу перестороги виникають питання щодо належної його реалізації щодо генетично змінених організмів, оскільки існує чимало публікацій, що звертають увагу на неможливість передбачення всіх негативних наслідків від застосування генетично змінених організмів, відсутність достатніх методів оцінки ризику від їх розповсюдження тощо.

Дослідники наводять інформацію, що найпоширенішими наслідками вживання генетично модифікованих продуктів є алергічна реакція та відхилення у стані здоров'я. Генетично модифіковані продукти можуть призвести до онкологічних захворювань, безпліддя, високого рівня смертності та захворюваності новонароджених дітей, зменшення чисельності і зникнення багатьох видів тварин і рослин.

Кінцевих висновків щодо шкідливості генетично модифікованих організмів немає. Наразі все це ґрунтується виключно на лабораторних дослідженнях. Потрібно, щоб вирости два-три покоління людей, які вживають продукцію із генетично модифікованими організмами і лише тоді можна буде говорити про шкоду, яку вони приносять. Однак, існує ризик того, що наслідки для природи і людства будуть катастрофічними.

В Україні ситуація щодо нормативно-правового закріплення принципу перестороги є дещо складнішою. Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» від 31 травня 2007 року у ст. 3 передбачає принципи пріоритетності збереження здоров'я людини і охорони навколишнього середовища у порівнянні з отриманням економічних переваг від застосування генетично модифікованих організмів, забезпечення заходів щодо дотримання біологічної і генетичної безпеки при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів в господарських цілях.

При цьому, у ст. 14 вказаного закону зазначено, що у державній реєстрації генетично модифікованих організмів та продукції, виробленої з їх застосуванням, може бути відмовлено в разі отримання науково обґрунтованої інформації щодо їх небезпеки для здоров'я людини або навколишнього природного середовища при використанні за цільовим призначенням. Таким чином підставою для відмови у державній реєстрації генетично модифікованих організмів є науково обґрунтована інформація щодо їх небезпеки для здоров'я людини або навколишнього природного середовища, а не відсутність обґрунтованої інформації щодо їх безпеки для людини або довкілля. Зазначене прямо суперечить вимогам принципу перестороги.

Заслугує на увагу проект закону «Про внесення змін до Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів» (щодо заборони використання пальмової олії та її фракцій при виробництві харчових про-

дуктів)», зареєстрований у Верховній Раді України 7 березня 2013 року за № 2492. Ним пропонується внести зміни до Закону «Про безпечність та якість харчових продуктів», відповідно до яких для забезпечення безпечності харчових продуктів, вироблених в Україні, забороняється використання пальмової олії та її фракцій при виробництві харчових продуктів.

Підставою для цього став аналіз інформації центральних органів виконавчої влади, який свідчить, що існуюча система контролю за використанням пальмової олії при виробництві продуктів харчування не вберігає споживачів від вживання шкідливих для здоров'я продуктів. Лабораторії Держспоживінспекції та її територіальних підрозділів неспроможні визначити, яка саме олія (харчова чи технічна) входить до складу харчової продукції.

За результатами перевірок, що проводились Держспоживінспекцією та її територіальними підрозділами, з понад 800 відібраних зразків молочної продукції у 2012 році, у 86 з них було встановлено наявність жиру немолочного походження. Тобто понад 10 % перевірених продуктів харчування були неналежної якості та потенційно могли становити загрозу для здоров'я людей. Отже, на наш погляд, актуальним у даний час для України є питання щодо належного закріплення та реалізації принципу перестороги щодо генетично змінених організмів у екологічному законодавстві.

Фролова Н. В.

Одеський державний екологічний університет, старший викладач кафедри екологічного права і контролю, кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ЕМФІТЕВЗИСУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Перехід України до ринкової економіки зумовлює потребу у вдосконаленні правової системи України та приведенні у відповідність до міжнародних стандартів правового статусу особи, зокрема в частині її майнових прав. Одним з найважливіших елементів правового статусу особи є право власності. Воно закріплює стан «привласненості», «приналежності» певних матеріальних благ конкретній особі, є основою свободи індивідуума й економічних відносин в суспільстві. Але цей стан може бути реалізований також і за допомогою інших майнових прав, які мають абсолютний характер і разом з правом власності складають комплексний інститут речових прав. Серед норм цього інституту значне місце займає група норм, пов'язаних з правом користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис), що зумовлено, передусім, об'єктом правового регулювання, яким у цих відносинах виступає земля.

Відомі ще з часів римського права обмежені речові права знайшли своє закріплення в сучасних законодавствах континентальної правової системи. Україна реціпіювала поняття емфітевзису, Цивільний (глава 33)